

Posudek vedoucího teoretické diplomové práce BcA. Magdaleny Třesohlavé.

Fakulta restaurování Univerzity Pardubice.
Ateliér restaurování nástěnných maleb a sgrafita,
obor Techniky restaurování uměleckých děl a prvků architektury.

Diplomová práce na téma:
**PROBLEMATIKA POLYCHROMIE NA KAMENI
A JEJÍ RESTAUROVÁNÍ.**

Podoba povrchových úprav kamenných sochařských památek v exteriéru na území
českých zemí a problematika jejich restaurování.

Dle zadání se teoretická diplomová práce zaměřuje na komplexní problematiku polychromování kamenných povrchů, konkrétně na polychromování kamenných soch. Cílem je přiblížení vývoje a technik provádění povrchových úprav kamenných sochařských děl a dále pak možnostmi a problematikou jejich restaurování. Práce se následně soustředí především na podobu barokních kamenosochařských památek umístěných v exteriéru, vyskytujících se na území českých zemí. V úvodu práce studentka v krátkosti charakterizuje fenomén polychromování kamenosochařských děl jako takový a všímá si i vztahu současného pozorovatele k podobě především barokních kamenných soch, kdy jejich stávající úprava povrchu, preferující především prezentaci čistého a barevně, resp. vícebarevně neupravovaného kamenného povrchu, je víceméně zavedenou normou. V další části práce studentka mapuje historický vývoj povrchových úprav kamene, sleduje význam a funkci barevnosti v architektuře a sochařství a úlohu barevného zpracování povrchů definuje jak z hlediska výtvarného, estetického i jako jednoho z nástrojů podílejícího se na technologické stránce strukturní výstavby kamenného sochařského díla formou ochranné funkce.

Dále se sl. Třesohlavá v práci věnuje historickým technikám provádění povrchových úprav na kameni, ale v logickém vstupu i polychromování dřevěných soch a vztahu mezi prací s barvou na trojrozměrném objektu a malbou na dvojrozměrné podložce, především dřevěné desce, tzn. vztahu sochaře a malíře a jejich podílu na společně vytvářeném trojrozměrném výtvarném díle. Podrobněji se zabývá i monochromním zpracováním povrchu sochařských děl v interiéru i exteriéru, s přihlédnutím k jejich materiálové podstatě a v samostatné kapitole i zlacení, jak s pohledu technologického tak ideového. Zde čerpá především ze sekundárních i primárních pramenů, dobové, ale i současné literatury.

V kapitole věnující se historickým materiálům a postupům polychromování kamene studentka podrobně popisuje jednotlivé kroky technologie výstavby vrstvy polychromování včetně škály užívaných materiálů, od pojítek přes pigmenty až po finální ochranné vrstvy.

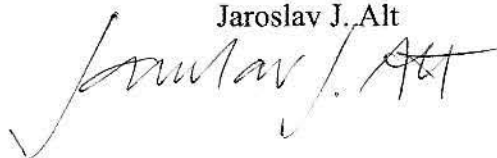
V kapitole *Problematika nátěrových vrstev na kameni* se studentka soustředí na kamenosochařská polychromovaná díla umístěná v exteriéru a na degradaci barevných vrstev. Následuje část věnující se již problematice restaurování polychromie, kde studentka opět sleduje techniky a materiály užívané v minulosti ať již při údržbě povrchových úprav soch a kamenných článků architektury (např. v antice), přes středověk a novověk k 19. století, kde můžeme hovořit o restaurování uměleckých historických děl, které již v Evropě začíná podléhat institucionálnímu dohledu. V krátké charakteristice připomíná i zavádění nových syntetických materiálů ve druhé polovině století dvacátého. V přístupech k historickému dílu minulosti v rámci jeho restaurování ve druhé polovině 19. století a na počátku 19. a 20. století se studentka zabývá dvěma diametrálně odlišnými polohami, které se odrážejí v tezí Johna Ruskina a Viollet-le-Duca, následně i puristickými a čistě konzervačními principy restaurování. Tyto principy přístupu velmi zevrubně uvádí mimo jiné na konkrétním příkladu oprav Karlova mostu a následně Braunových děl v Kuksu v tomto období. Zde práce, podle mého názoru, již zbytečně zabíhá do podrobností, které se vzdalují původně vytčenému tématu a množstvím citací, buď přímých nebo přeformulovaných, čtenáře zahlcuje informacemi, které nejsou pro práci úplně relevantní. V kapitole *Problematika kamenných soch umístěných v českých zemích* studentka na konkrétních případech sleduje možné obrazové zdroje, které by mohly být určitým vodítkem při identifikaci možného barevného zpracování povrchu těchto děl. V krátké kapitole *Patina* se zabývá otázkou přirozeného stárnutí vrstev polychromie a změnám projevujícím se jak ve změně barevnosti tak i povrchové struktury a problematice přístupu k těmto změnám v rámci restaurátorského zásahu. Kapitola další se zabývá současnými možnostmi konzervování malířských úprav povrchu kamenosochařských historických děl a studentka opět velmi zevrubně uvádí jednotlivé úkony, které jsou součástí komplexního restaurátorského zásahu. Zmiňuje procesy čištění, strukturní konsolidace barevné vrstvy, její fixáž k podkladu, ev. k podložce, tmelení defektů, retuš. Mimo restaurování polychromie dále uvádí i specifické konzervační zásahy, které se týkají přímo kamene jakým je do určité míry odsolování, chybí zde však strukturní, ev. hloubkové zpevnění kamene. Dále se věnuje ochranným povrchovým nátěrům, jejich výhodám i nevýhodám a na konkrétních příkladech uvádí tyto metody užívané v současné době v Rakousku. I zde zabíhá do podrobností, které opět působí jako důsledný opis konkrétního textu převzatého bez kritické korekce.

Vedoucí práce musí konstatovat, že studentka v teoretické práci shromáždila velké množství informací, které čerpala jak z pramenů, literatury, tak i z vlastní zkušenosti. Přehled literatury je skutečně rozsáhlý. Na druhou stranu je však evidentní, že tento potenciál nevyužila tak, jak by bylo v diplomové práci žádoucí. Metodicky je práce chaotická, schází řád postupování od obecného ke konkrétnímu, stejná problematika je velmi často zmiňována opakovaně na více místech. Práce je, i přes opakovaná upozornění vedoucího, příliš široce založena, často je příliš mnoho prostoru věnováno problémům, kterým bylo možné věnovat menší plochu, např. velmi podrobně uváděné záležitosti týkající se historie památkové péče, osobnostem Johna Ruskina, Viollet-le-Duca, Maxe Dvořáka, Aloise Riegla, přespříliš rozsáhle pojatá témata oprav Karlova mostu, Kuksu, kde sice velmi zajímavé, ale příliš rozsáhlé citace v podstatě znesnadňují sledovat linku práce. Tato témata by vydala na další, možná i více diplomových prací. Pro značnou neutříděnost se čtenář v práci ztrácí, navíc z ryze formálního hlediska je velmi dezorientující chybné číslování podkapitol. Místy studentka pracuje s pojmy, které přesně nedefinuje v jejich případné souvislosti s tématem práce a kterými jsou např. inkrustace a umělý mramor. V textu sama upozorňuje na blízkost techniky polychromování s malířskými technikami. Inkrustace i umělý mramor jistě mohou být doplňkem polychromie, ale o vlastní polychromování nejde.

Práce celkově působí neutříděně, místy pouze jako soubor sesbíraných materiálů a informací, chybí jednotící linie, která by textu i obsahu dodala řád.

Práci přesto doporučuji k obhajobě a hodnotím stupněm **dobře**.

Jaroslav J. Alt



V Trstěnici dne 24. 9. 2010